

(Näyte sisällöstä)

Vallan kaikkiallisuudesta ja Tajunnallisista alkioista

Merkintöjä meistä ja kriisi-ismeistä

© Seppo Oikkonen 2018

Saatesanat: Kriisiytyminen

Luulen, että kaikessa luovassa ajattelussa on jokin vaihe, jolloin oivalluksen kirkastamat kohdat valaistuvat aidoimmin -- ja se hetki on paljon ennen sitä vaihetta, jolloin oivallus on työstetty "valmiiksi", siis ikään kuin esityskuntoon. Monen muusikon tuotanto on parhaimmillaan niinä vuosina jolloin hän löytää oman tyyliinsä, ja toisaalta moni runoilija on pilannut säkeensä hiomalla niitä liikaa.

Nämä päiväkirjamerkinnot ovat pitkälti stilisoimattomia. Ne noudattavat jotain juonta, jota yritin ensin jäljittää järjestelemällä merkintöjä muuhun kuin aikajärjestykseen. Lopulta luovuin kalenterista ja numeroin tekstit. Mutta mitään kokonaista niistä ei synny -- ne on työstetty vain siihen mittaani, että ne, sen syyn lisäksi joka on saanut minut kirjoittamaan ne, toivoakseni sisältävät myös syyn, jonka vuoksi jonkun toisen kannattaa niitä lukea.

Heidegger, joka on monessa mielessä epätoivoinen ajattelija, epäonnistuu kirjoitustyössään kahden ääri vaihtoehdon välillä. Yhtäältä olisi mahdollista kirjata ylös oivalluksia, jolloin tekstin mitta asettuu dynaamisen kaaren muotoon, ja lopputuloksena on sarja aforismeja. (Wittgenstein moitti itseään siitä, ettei hänestä koskaan tullut muuta kuin muistilappujen kirjoittelija.) -- Toisaalta houkuttelee kokonaisempi ote -- mikä johtaa aiheiden tarkempaan valintaan, palapelin saumaamiseen, käsitteiden käytön yhtenäistämiseen, itsetarkoituksellisiin kieli-siltoihin välien tiivistämiseksi, jne. -- Tämä jälkimmäinen vaihtoehto on älyllisesti petollisempi, sillä täyteen päälleliimaaminen toki tekee tekstistä muodollisesti moitteettomampaa, mutta samalla katoaa autenttisuus. (Schweitzer totesi tyyliä, että Kant korjaili ja lisäili tekstejään loputtomasti, eikä mikään käsite enää säilyttänyt alkuperäiseen käyttöyhteyteen kytkeytyvää, eikä mitään muutakaan määrättyä merkitystä.)

En usko, että maailmasta voidaan sanoa mitään suurta ja yhteistä. Alut ja loput eivät ole oikeasti olemassa, ja kaikki jää aina kesken. Elämä on enemmän kaoottinen kuin kokoava kokemus. Mutta tätä kaikkea epäjärjestyttä vasten on pakko todeta, että ajallisen jatkumon lisäksi kulttuuriset ja juonellisetkin

jatkomot ovat olemassa. Ihminen on lajityypillisesti olemuksellisesti sosiaalinen olento, ja kaikki perustuu instituutioon. Ajatustehistoriaa on mahdollista kirjoittaa. Mikään säie ei kulje ehjänä aikojen alusta loppuun, logiikka tänään ei ole logiikkaa huomenna, mutta monet säikeet ovat lujasti toisiinsa kietoutuneita. Akateeminen maailma tunnustaa logiikkaa, mutta tosiasiaa kaapin paikan määrää päättelyssä läsnäoleva kaikkiallisen "vallan" arvovaraus.

Syy, miksi kriittisten ihmisten on näinä päivinä jätettävä yhteiskunnallinen kansalaiskeskustelu ja vetäydyttävä yksinäiseen yksityisyyteen, on vallalla oleva "poliittinen korrektius". Se ei tarkoita vain kaikkia niitä kiertoilmaisuja ja vaikenemisen tapoja, joita yhteiskunnassa kehittyi kipeiden ja vaikeiden kysymysten ympärille -- ei siis vain sitä että journalistit kilvan laativat uutisen näköisiä näennäisuutisia kännyköitä ryöstelevistä maahanmuuttajanuorten jengeistä tai raiskaustapauksista mainitsematta sanallakaan tekijöiden etnistä taustaa -- vaan se tarkoittaa sitä että vähitellen kehittyi kokonaisia käsittekonestejoja, jotka tosiasiaa vain kattavat ajatteluun jo auenneita valkoisia tabuaukkoja. Yleiskäsitteet määrittelevät toisensa, ja perustelujen rautainen pinta peittää kuulut joihin todelliset ongelmat on haudattu.

Me esimerkiksi keskustelemme "maahanmuutosta", vaikka tuollainen lähtökohtainen käsite oitis kampeaa kaiken keskustelun yleiskäsitteellisten yleistysten suohon. Kysymyksessähän ei ole sen enempää "siirtolaisuus", ei "maahanmuutto", ei "pakolaisuus", eivätkä "turvapaikat" -- vaan vain ja nimenomaan kansainvaellus, joka tulevalla vuosisadalla tulee mitä todennäköisimmin kasvamaan satojen miljoonien suuruusluokkaan. Se on jo nyt kovalla rahalla organisoitua toimintaa niin siellä mistä lähdetään liikkeelle kuin myös kohdemaissa, joissa raha pyörittää vastaanottotoiminnan myllyjä. Kulisseissa elätellään siirtotyövoiman aikaisia kuvitelmia korvaavasta halpatyöstä, ja poliitikot puhaltelivat utopistisia kupliaan -- oikeistolaiset taloudellisia, vasemmistolaiset humanistisia. Yhteistä on tabujen vahvistaminen ja sensuurimieliä ja -toimien legitimointi.

Kun poliittinen korrektius on jo vienyt todellista maailmaa kuvaavat lähtökohtaiset käsitteet keskustelusta, ainoa mahdollisuus on vetäytyä syrjään miettimään parempia käsitteitä.

Se tosiseikka, että jokainen yhteiskunta tarvitsee tietyt yhteisöllisyyden perustekijät ollakseen yhteiskunta, ja että yhteisöä läpäisevä "kielimaailma" -- eli wittgensteinilaisittain siis tietty kaiken taustalla vaikuttava ajatteluvakaus, hahmon- ja käsitteenmuodos-tuksellinen jatkumo, "varmuus" -- on vahvempi instituutio kuin mitä voi olla mikään erimuotoisen "kriittisen" ajattelun -- esimerkiksi vaikkapa "tieteellisen tutkimuksen" -- siihen lisäämä rooli, on tavattoman armoton tosiseikka. -- "Vain varmuuden pohjalta on kriittinen epäily mahdollista", Wittgenstein sanoi. -- Tilanne yhteiskunnassa on aina se, että niin sanottu Suuri Yhteinen Valhe painaa kaikissa "vallon" mekanismeissa lähtökohtaisesti enemmän kuin mikään kriittinen -- "tieteellinenkään" -- "totuus". (On tietysti muistettava varaukset, jotka koskevat kaikkea "tiedeyhteisön" omassa keskuudessaan varjelemaa, niinkään institutionalisoitunutta ja erityisellä "tiedollisella" tavalla "auktorisoitua" totuutta, joka sekin on olemuksellisesti ihan tietyn kielimaailman jatkumossa elävän yhteisön sisäistä "varmuutta".)

Yhteisöolento omaa tajunnassaan "yleistyneen Toisen", "suuren Toisen", johon se suhteuttaa kaiken eteen tulevan "uuden". Valtaosan kaikesta ajatteluaineksesta on toistettava jo olemassaolevaa, vain hyvin pieni osa kaikesta ajattelusta voi olla "luovaa". -- Lajityypillisesti läpisosiaalisen olennon, ihmisen, kaikkia sosiaalisia muodosteita, jollainen juuri kaiken kulttuurievoluution mahdollistanut kieli ja ajattelu on, koskee vahva taipumus institutionalisoitua. Pyrkimys kieli- ja ajattelumuotojen pysyvyyteen on kehityshistoriallisesti ollut selviytymisen ja menestymisen ensimmäinen ehto. Kieli ja ajattelu pyrkivät aina vakiinnuttamaan taustan lokatiiviset hahmot ja kiinteyttämään käsitteiden sisällöt ja käytön. -- Juuri tämän erinomaisen tärkeän, yhteisövoimien, yhteisöominaisuuksien ja yhteisöilmioiden ymmärtämisen kannalta aivan välttämättömän institutionalisointumistaipumuksen esiin nostamiseksi on oikeutettua käyttää erityisiä uusia käsitteitä -- sellaisia kuin "lokatiivi" tai "käsitteikiinteytys" ja "käsitteipinnat". -- Emme ymmärrä ihmistä, ellemmme ymmärrä että hänessä on olennaisinta hänen olemuksellinen sosiaalisuutensa, emmekä ymmärrä sosiaalisuuden olemusta

ellemme ymmärrä sosiaalisia muodosteita -- ja kaikkien sosiaalisten muodosteiden olennaisin ominaisuus on niiden "itsekantavuus", institutionaalisuus, historiallinen jatkuvuus.

Tämän kaikkia yhteisöjä koskeva kielimaailman institutionaalisuus tekee ymmärrettäväksi esimerkiksi niin sanotun "kolmenkymmenen vuoden kulttuurivitkan". Sillä tarkoitetaan sitä keskimääräistä viivettä, joka kuluu siitä, kun yleisen ajattelun tai jonkin erityisalan edelläkävijät esittävät vallankumouksellisia ideoitaan, siihen, että ne leviävät "yleiseen tietoisuuteen" ja alkavat hitaasti rakentaa uutta aikalaisajattelua, uutta "vallitsevaa totuutta". -- Ja kaikista uusista totuuksista on oikeasti uutta vain minimaalinen marginaali -- useimmat "uusina totuuksina" koetut asiat ovat vain "uusia sisältöjä vanhoissa munankuorisissa" (Wittgenstein) -- eli ne vain tuovat näennäisesti uuden käsitetytteen johonkin vallitsevan ajattelun institutionaaliseen lokeroon. -- Nyt esimerkiksi ihmiskunnan kaikkina aikoina tarvitsemaan "tunnustuksellisuuteen" aina kuuluva eskatologia -- joka on siis kaikessa ajattelussamme vaikuttavan pohjimmaisena uskonnollislaatuisuuden yksi ohittamaton lokero -- on "tiedollisilta" sisällöiltään reilun puolen vuosisadan takaisten harvojen pioneeriajattelijoiden "vihreää" luonnonsuojeluideologiaa. Siitä on globalismin oloissa muodostunut maapallonmittaista maailmanlopunpalvontaa, jossa vuosikymmenten varrella käytiin läpi ensin kymmeniä potentiaalisia tuho- ja uhkakuvaehdokkaita, kunnes päädyttiin "tieteellisesti" kyllin monimuuttujaiseen ja kumoamattomaan "ilmastonmuutokseen". Pitkä tie kasvinsuojelumyrkyistä ravintoketjujen, ravinnon ja raaka-aineiden loppumisen, saastumisen, otsonikadon, uuden jääkauden, yms, kautta ilmaston katastrofaaliseen lämpenemiseen on todellisuudessa ollut kulttuurivitkan tulvivaa tuomiopäivän saarnaa esihistorias-ta asti kaivetuissa ikiaikaisen uskonnollispohjaisen ajattelun ojissa.

Ei ole oikeastaan mitään ihmeellistä siinä, että tämä "vihreä ajattelu" löi itsensä maailmanlaajasti läpi suhteellisen lyhyen kulttuurivitkan aikana. Pioneeriajattelu syntyi 60-luvulla maanpäällisiä ydinkoeräjäytyksiä vastustaneen laajan kansanliikkeen perillisenä -- se oli siis institutionaalinen jatke jo olemassaol-leille globaaleille uhkakuville. Mutatis mutandis -- tarvitsi vain demonisoida (kontaminoida, saastuttaa) myös ydinvoiman rauhanomainen käyttö ja liimata russellilaisen rauhanliikkeen

harakanvarvasmerkin päälle uuden aatteen nimi: "Greenpeace". -- Siitä alkoi vimmattu maailmanlopunennusteiden muotoilu, jonka onneton motivaatio on -- niin ensisijaista kuin se "vihreän ajattelun" lanseeraus onkin ollut -- tietysti syytä erottaa siitä mahdollisuudesta että uhkakuvien joukossa voi olla myös tiedollisesti oikeitakin uhkia. -- Lopputulemana oli kuitenkin, että jo 90-luvulla useimpien itsensä "sivistyneinä" pitävien maiden hallituksissa oli erityinen ympäristöministeriö. -- Poliitikot omivat varsin valikoituja tiedollisia sisältöjä muuten kuin vasta äärimmäisen pakon edessä, mutta "kaikkihallista" valtaa tarjoavia globaaleja uhkakuvia he imevät propagandistiseen ohjelma-ajatteluunsa kuin uskonnosta humaltuneet juopot sienet. Kokokuvassa kulttuurivitkan nopeus kertoo jotain siitä miten syvästi uskonnollista valta-ajattelua "vihreä" eskatologia on.

Poliittisen mielipiteenmuodostuksen osalta on todettava vielä, että yhteiskunnassa valta-ajatteluna institutionalisoitunut kulloinenkin "varmuus" -- joukkomittainen "yleistynyt, suuri Toinen" -- on kielimaailman ilmiönä eri asia kuin se, mitä yksittäisten ihmisten enemmistö jostain kysymyksestä ajattelee. Poliittinen valtataistelu tapahtuu institutionaalisen varmuuden alustalla, jonka ilmiö myös niin sanottu "poliittinen korrektius" on, ja tosiasiassa poliitikot ovat se este joka estää autenttisen demokration toteutumisen. -- Poliitiikka, poliitikot ja poliittiset, aatteelliset ja opilliset ideologiat ovat kaiken taantumuksen -- ja myös yhteiskunnan kriisiytyessä tapahtuvan taantumisen -- varsinaisia ankkuripaaluja. -- Aatteelliset ja opillis-tiedolliset "ismit" sulavat postmodernissa maailmassamme toisiinsa, ja se "ismi" mikä kriisiytymisen yhteydessä taantuu "kaikkihallisen vallan" suuntaan ja muuttuu yhä "totalitaristisemmän" yhteiskuntajärjestyksen sementoituneeksi "käsitepinnaksi", on nimenomaan juuri kulloinkin aikalaisajattelussa pinnalla olevan "poliittisen korrektiuden" opillinen sisältö. -- Tämä on asia jota emme selvästi näe emmekä osaa varoa.

Emme ymmärrä että totalitarismi on yhteisötason ilmiö -- se kuuluu "kaikkihallisen vallan" maailmaan, eikä se suinkaan muodostu niistä syistä ja seurauksista joita yksilöllinen mieli voi tiedollis-opillisilla käsitepinnoillaan kehittää. Taantuminen täydellisen kollektiivitajunnan tilaan on tietystä miehestä yleisinhimillinen mekanismi, vaikka varsinainen raju taantuminen voikin tapahtua vain kulttuurikognitiivisesti pitkälle kehitty-

neissä yhteiskunnissa. Maailmassa on miltei kivettyneitä teokratioita, joissa vallitsee jatkuva kehitystaantuma. Niiden kehitysongelmia emme pysty omassa keskuudessamme vallitsevan "poliittisen korrektiuden" amputoiman ajattelun -- lähtökohtaiseen käsitteenmuodostukseen jäävien valkoisten tabuaukkojen vuoksi -- käsittelemään. Ja tuskin edes tunnistaisimme kaiken kulttuurikehityksen reunaehtoja -- että kehitystä voi tapahtua vain kunkin kulttuurin omien kulttuurievolutiivisten perusasetusten pohjalta, kunkin kulttuurin omilla ehdoilla ja vauhdilla. --

Mutta emme edes näe mitä merkitsee, että oikeistolainen natsi-totalitarismi ja kommunistinen neuvostotalitarismi omasivat samat ominaisuudet ja toteuttivat samanlaista julmuutta. (Molemmissa kriisiytynyt yhteiskunta jakautui, ideologinen "kaikkiallinen" tunnustuksellisuus otti vallan, Johtaja ja Kansa julistettiin yhdeksi ja samaksi.) -- Jos ymmärtäisimme, että totalitarismi on yhteisöilmiö, me myös ymmärtäisimme, että yhteiskunnat voivat vajota taantumaan ihan minkä tahansa poliittisen ideologian tai tiedollis-opillisen sisällön nimissä. Tai, siis, ei suinkaan minkä tahansa opin nimissä, vaan taantumamekanismien mukaisesti juuri sen nimenomaisen tunnustuksen nimissä, joka omaa yhteisen auktorisoinnin, toimii "yleistyneen suuren Toisen" roolissa ja nauttii "poliittisen korrektiuden" suomaan ja suojaamaa koskemattomuutta. --

Eurooppalainen uusi aika on ihmiskunnan historiassa aivan ennen näkemätön ja erityinen aikakausi. Viimekädessä juuri tämä erityislaatuisuus -- kansallisvaltioiden sisäiset kriisiytymiset -- aiheuttivat viime vuosisadalla kaksi maailmansotaa. Kun eurooppalaiset kansallisvaltiot massamittaisten kansainvaellusten seurauksena tulevalle vuosisadalle kriisiytyvät ja sisäisesti hajoavat -- sosiaalisesti, taloudellisesti, terveydellisesti, ja, mikä meille on mahdotonta ymmärtää, myös tiedollis-kognitiivisesti, ja kun kulttuurisen hylkimisreaktiot puolin ja toisin räjäyttävät sosiaaliset häiriöt, totalitarismiin tullaan ajautumaan "punavihreän ihmisarvo- ja -oikeusideologian" nimissä.

Varsin joviaali ajattelija Hume pohti paljon Descartesin tapaan mielenliikkeitä, ja hänen ajattelussaan yhtäältä Subjektin eriytyminen ja itsetarkkailu ja toisaalta ulkoisen todellisuuden Objektivointi saivat jo opillisesti paljon paremman muotoilun kuin Descartesin mietteissä. Erityisesti syysuhteen käsitteessä emergoituu silta sisäisten mielenliikkeiden (tai ruumiintuntojen) ja fysikaalisten ilmiöiden kuvaamisen ja selittämisen välille. "Humen giljotiiniksi" myöhemmin nimetty oppi siitä, ettei tosiasioista voi johtaa moraalisia arvostelmia, on vain syysuhdepohdiskelun *mutatis mutandis* -versio.

Kartesiolaisen paradigman mukainen eriytyminen loi sitten myöhemmin uudet erityistieteet, jotka ottivat varsin rajusti etäisyyttä vanhan- ja keskiajan triviumiin ja qvadriviumiin. Vanha ajattelu oli antiikin ajoista lähtien perustunut paljolti kuuloaistin kognition varaan, puhuttuun kieleen. Retoriikka ja grammatiikka, eli totuudellisen vaikutelman tekeminen yhtäältä puheen äänellisten ominaisuuksien, toisaalta lause-elementtien oikean käytön pohjalta -- tässä runous säemittaan implikoituvine algoritmeineen ja alustava yleiskäsitteellisiä yhteyksiä kytkevä predikaattilogiikka löivät vielä kättä keskenään -- ja musiikki harmonisine ominaisuuksineen elivät vahvasti sementoituneina "tieteiden" keskiössä hyvin pitkään. Vasta renessanssissa syntynyt (tai uudelleen herännyt) visuaalinen mieltäminen loi edellytykset sille itserefleksiolle, jonka mekanismit vaikuttavat kartesiolaisen paradigman ytimessä.

Se on asia, jonka koko merkitystä meidän on edelleenkin hyvin vaikea ymmärtää. Että kaikki nykyinen "tiedollinen" viisautemme ja todellisuudenhallintamme perustuu visuaalisen kognition pohjalle -- ja että tämä visuaalinen kognitio on ihan tiettyyn aikaan ihan tiettyssä kulttuuripiirissä emergoitunut historiallinen ilmiö. Ja että tämä visuaalinen emergenssi syntyi "minän" syntyessä, individualismin ja itserefleksion, sisäisen ja ulkoisen, Tarkkailevan Subjektin ja Objektivoituvan Todellisuuden vuorovaikutuksessa. -- Tapa jolla ihmislajin kulttuurievoluutiosta ja -historiassa kognitiivisia pelikortteja on jaeltu, on ollut aika armoton. Maailmassa ja ihmisen elinehdoissa muuttaman viime vuosisadan aikana tapahtunut muutos on mitta-kaavaltaan ollut miljoonakertainen koko lajin aiempaan

kehityshistoriaan verrattuna, ja tuo muutos on perustunut yksinomaan eurooppalaisen uuden ajan ajattelulle. Nyt olemme kuitenkin menettämässä ymmärryksen oman ajattelumme historiallisten ehtojen suhteen.

Esimerkiksi kirjoitettu kieli, joka omaa kokonaan toisenlaiset kognitiiviset ominaisuudet kuin läpi ihmisen historian käytetty puhuttu, retorinen kieli, ja jonka erityiseen kykyyn muodostaa yleiskäsitteellisiä hahmoja ja "yleiskatsauksia" (Wittgenstein) kaikki asiahallintamme lopulta palautuu, on nyt hajoamassa tunnustamamme. Kymmenet indikaattorit osoittavat tätä: ajattelun fragmentoituminen, tiedon pirstaloituminen, korrespondenssin ylivalta koherenssiin nähden, ismi-identiteetit, kirjallisuuden myyntilukujen romahdus, lasten lukutaidon katoaminen, nopeiden suoritusten palkitseminen, arvorelativismin ja monikulttuurismin mukana tuleva silmien ummistaminen ja sokeus kehityksen tosiasialle ja kasvuvaatimuksille, jne.

41.

Durkheimilaisen sosiologian lähtökohdat -- kaiken kulttuurikehityksen sosiaalinen alkuperä -- on tavattoman vaikea asia ymmärrettäväksi. Se että lajillamme on takanaan satojen tuhansien vuosien laumaelämä, jolloin luotiin kaikki ne perustavanlaatuiset asetukset joiden ehdoilla yksilöllisen eriytyminen ja yksilöominaisuudet saattoivat syntyä, on liian iso tosiasia jotta sen koko merkitys avautuisi rajalliselle "tiedollemme". -- Emme ymmärrä edes sitä mistä Durkheim puhuu "Uskontoelämän alkeismuodoissa" -- että todellakin kaikki "ajattelu" oli alkujaan laadultaan "uskonnollista", ja kaikki käsitteellinen ajattelu ja hallinta syntyi siitä että sosiaalinen organisaatio sai kielellisen vastineen. Inhimillinen kieli on sosiaalista muodostetta -- kaikki kielelliset "alkiot" ovat muodostuneet sosiaalisen "vallan" alkuista. Käsitteellinen kielellinen hallinta omaisi aluksi vain samat ominaisuudet kuin mitkä olivat jo olleet olemassa esikielellisessä maailmassa, jossa reaktiiviset kognitiiviset kyvyt oppivat tunnistamaan "samuuden" ja ulkoistamaan "säännön".

Feuerbach oivalsi, että ihmisen ensimmäiset "jumaluudet" olivat nimenomaan "yleiskäsitteen" muotoisia. -- Mutta sen ymmärtäminen, että yleistävällä käsitteenmuodostuksella ja merkityksen annolla on yhä edelleenkin sama tajunnallinen rooli, se menee meiltä yli ymmärryksen. Moniko meistä tajuaa, etteivät maailman eri aikakausien eri uskonnot suinkaan kestä arviointia minään totuusjärjestelminä, vaan ovat kukin vain omalaatuisia sosiaalisen vallan käsitteellisiä ilmiöitä? Tai että "talousajattelu" on samoista tajunnallisista alkuista kokoonpantua kuin kaikki muukin maailmamme "uskonnollisuus"? Ettei siis myöskään se maailman valtauskonto, jossa magian tajunnalliset alkiot nyt tulevat todeksi -- siis taloususkonto, joka tekee "rahasta" ei vain vaihdantaväliseen vaan autonomisen toimijasubjektin omaten "rahaan" kuuluvan pohjimmiltaan uskonnollislaatuisten kaikkivoipaisuuskuvitelman -- ole muuta kuin oman aikamme muunnos ihmismielelle ominaisesta alkuperäisestä mielenmagiasta ja kaiken ajattelumme primitiivisimmistä premiseistä? --

Alussa oli vain lauma, sosiaalinen todellisuus. Johtajan merkkisignaaleiden välitön seuraaminen oli selviytymisen ja henkiinjäämisen ehto. Laumassa vallitseva ja vaikuttava "valta" ei suinkaan ollut mitään "alistamisen" muotoista -- pikemminkin päinvastoin. Siinä toteutui eräänlainen yhteisöllinen "tahto". "Valta" ja "tahto" olivat alussa yksi ja sama, ja vasta tavattoman pitkän lajinkehityksellisen vaiheen jälkeen käynnistyi yksilöllinen eriytyminen. Se oli seurausta paikoilleen asettumisesta, työnjaosta ja roolien moninaistumisesta -- se merkitsi kulttuurin syntyä. Toteamus että "kulttuuri tarkoittaa viljelyä" ei ole trivialisointi eikä infantilismi. Juuri alkulaumojen paikoilleen asettuminen synnytti kaikki ihmisyyden perusyksiköt ja muutti kielen reaktiiviselta signaalitasolta ensin symptomien ja lopulta symbolien maailmaan. Ja juuri kieli on se ilmiö joka tekee ihmisestä ihmisen ja erottaa hänet ratkaisevasti muista kädellisistä, nisäkkäistä ja kaikista elämän muodoista.

Ihmisyden syntyä ja kehitystä esittävässä kokokuvassa nähdään miten paikoilleen asettuminen loi sosiaaliset instituutiot ja tajunnallisen jatkuvuuden, jossa "tiedolliset" tajunnalliset alkiot saattoivat kehittyä ja "ajattelun" rakenteet saattoivat vakiintua instituutioiksi.

Se että todellakin "kieli on sosiaalista muodostetta" ei ole truismi, ei trivialiteetti eikä infantilismi. Nykyihminen voitti viimeisen kilpailijansa neandertalin ihmisen, koska oma laumakokomme oli suurempi ja se mahdollisti monipuolisemman kielien ja todellisuudenhallinnan. Ihminen on aina selviytynyt ja selviytyy, jos ylimalkaan selviytyy, olemassaolontaistelusta vain lajina ja yhteisöinä, ei toisiaan vastaan kilpailevina yksilöinä. Darwinismin sosiaalinen väärinymmärrys koskee juuri sitä että luulemme selviytymiskamppailua käytävän yksilöiden välillä eikä yhteisön henkiinjäämiseksi.

Ihmisyuden syntymäpäivänä sosiaaliset instituutiot muuttuivat tajunnallisiksi instituutioiksi ja yhteisöllisen "vallan" kaikkiallisuus alkoi loputtoman eriytymiskehityksensä jossa muodostui ja muodostuu yhä edelleen -- siellä missä ihmisyuden luomisjuhlaa vietetään -- erityisiä "tiedollisen" ajattelun alkioita. Kymmenien tuhansien vuosien kuluessa alkulaumoja sosiaalisesti sitonut "vallan kaikkiallisuus" on aikojen varrella painunut enemmän taka-alalle ja ihmismielen tajunnallisella näyttämöllä on alettu esittää enemmän yksilöityneitä roolisuorituksia. Kuitenkin tuo luja sosiaalinen symbioosi on edelleenkin kaiken perusta, ja ellei tiettyä syvää perusturvallisuutta jokaisen uuden sukupolven tajunnalliseksi pohjaksi synny, kaikki ihmisyys hajoaa. Ihmisyys on nimenomaan kehitysominaisuus, ja lajin kehityshistoria läpikäydään edelleen jokaisen yksilön kasvussa symbioottisesta alkusidonaisuudesta aikuiseen autonomiaan.

Suurimittaiset historialliset yhteisötaantumukset ovat valitettavasti aina mahdollisia. Tällainen taantuminen on aina suurimittaista, se toteutuu joukkovoimien vaikutuksesta joukkotasolla, ihmisen yhteisöominaisuuksien yhteisöilmionä, eikä sitä vastaan voi taistella yksilötasolla. -- Juuri tällaisista seikoista meidän kaikesta näennäisestä edistyneisyydestämme ja sivistyneisyydestämme huolimatta pitäisi olla äärimmäisen huolissamme. Ihmisyuden kuolonkouristukset ilmenevät käytännössä yhteiskuntien taantumisessa konemaisen totalitarismin kouriin, jossa yksilöllinen tieto ja tahto katoavat, ja depersonoitunut "vallan kaikkiallisuus" alkaa hallita kaikkea tapahtumista. Pitkälle kehittyneiden kulttuurien kognitiiviset kyvyt on ripustettu hyvin ohuiden ajattelulankojen varaan, ja juuri siksi kehittyneimmät yhteiskunnat ovat haavoittuvimpia, eikä esimerkiksi korkea aineellinen elintaso tee niistä yhtään kestävämpiä. "Vallan" kaik-

kialliset voimavaikutukset ovat aina kaikkien "tiedollisten" kykyjen edellytyksenä, mutta pitkälle eriytyneiden yksilöiden kielimaailmassa -- käsiterealismin "tiedollisen" kaikkivallan maailmassa -- emme enää tajua että kaiken kulttuurisen kehittyneisyyden ylläpitämisen edellytyksenä on edelleenkin kunkin kulttuurin omien kehitysteiden ehtojen toteutuminen. Se alkaa kunkin yhteiskunnan oman sosiaalisen eheyden varjelemisesta.

50.

Mitä hyötyä on filosofian opiskelusta sellaiselle, joka ymmärtää Wittgensteinia? -- Kun näet "tiedollisten" käsitteiden alle, hahmonmuodostuksen alkusumuun, jossa käsitteet vasta alkavat saada sanaluokkien, sijamuotojen, lauseenjäsenten, yms, kaltaisia ominaisuuksiaan -- mitä hyötyä sen jälkeen on enää tutustua kaikkiin tavattoman monenlaisiin "opillisiin" käsittekonstruktioihin, joilla filosofit ovat kautta vuosisatojen epätoivoisesti yrittäneet tämän maailman salaisuudet sanoihin vangita?

Tai mitä hyötyä on opiskella yhteiskuntatieteitä sen jälkeen kun olet ymmärtänyt yhteisövoimien, yhteisöominaisuuksien ja yhteisöilmien omaehtoisuuden -- asian, jota Durkheim yritti jäljittää? -- Mitä hyötyä on enää konstruoida käsittekonstruktioita, joilla yritetään ikään kuin sivuuttaa ymmärtämättä jäänyt yhteisötodellisuus ja tehdä jonkin ilmiön yksilölähtöinen selitys päteväksi?

Vastaukseksi tällaisiin kysymyksiin ei riitä esimerkiksi että todetaan: "Mutta onhan toki tutustuttava kaikkeen tietyllä oppialalla aikojen varrella vaikuttaneeseen ajatteluun. Vasta sen jälkeen, kun olet läpikäynyt tiedonalan aitauksen laidasta laitaan, voit päättää, mihin itse kiinnityt." --

Tällainen "horisontaalinen" tietokäsitys, jossa "tieto" mielletään käsittepintoina, joissa tiedolliset sisällöt kytkeytyvät keskenään tietyn järkiajattelun sementoimina yhtenäisiksi alueiksi, ei ole vain riittämätön vaan lähtökohtaisesti väärä. Kaikessa ihmistiedossa ainoa todella vaikuttava komponentti -- muodostuu niiden "vallan alkuioiden" vaikutuksesta jotka syvyysuunnassa nousevat hahmon- ja käsitteenmuodostuksen alkuhämmästä ja nähdään -- niiden alkuperää ymmärtämättä -- käsittepintojen tasolla "totuudellisina" tai koetaan muuten auktorisoituneina.

Ajatukset ovat todellakin kuin tähtikuvioita taivaalla. Näemme näitä konstellaatioita aina tietyistä näkökulmasta, ja koemme taivaan pintatasona, johon tähdet on tiettyyn kuvioasemaan liimattu. Voimme antaa sille nimen: "Iso Karhu", "Pieni Karhu" (tunnistamme samuuden), "Orion", jne. -- Tämä on siis ikään kuin ikioman monadimme ikkuna. --

Mutta todellisuudessa tähdet sijaitsevat avaruuden syvyysuunnassa kaukana kaukana kaukana toisistaan, ja kuvio syntyy vain sijaintimme perusteella ja vain omassa tietoisuudessamme.

"Valta" ratkaisee aina, "tieto" on vain tähtiä taivaalla tai lasoksia kuninkaan viitassa. "Valta" on aina alkuperäistä, sitä on mahdotonta irtisanoa "tiedosta". Niin "pätevää" kuin korrespondenttisesti tosi "tieto" voikin olla, ja niin paljon kuin sillä onkin eurooppalaisella uudella ajalla saavutettu todellisuudenhallintaa, silti aina vaikuttavana motiivina on "valta". -- Eikä tässä saa siis erehtyä luulemaan, että alkuperäinen "valta" olisi jotain hirmuvaltaa tai ylimalkaan alistamista -- sehän on oikeastaan jotain aivan muuta. Se on yhteisövoimien, yhteisöominaisuuksien ja yhteisöilmidiöiden omaehtoisuutta ja ensisijaisuutta. "Kaikkiallisuus" on kaiken totuudellisuuden alkuperäisin muoto, suuri yhtenäisteoria, jota emme koskaan tule "tiedollisesti" tavoittamaan.

Kuten Freudin pioneerityöstä löytyi kova kestävä "ydin" jonka ympärille syvyysspsykologinen koulukunta saattoi syntyä ja perinne kehittyä, samoin voitaisiin ajatella Durkheimin, sosiologian isän, uraauurtavaa analyysia australialaisten alkuasukasheimojen "totemismista" kokonaisen uuden ihmiskuvan perustana. "Uskontoelämän alkeismuodot" eivät koske vain uskontojen ominaisuuksia, vaan sitä yleisinhimillistä prosessia, jossa tajuntaamme hahmottuivat ajattelun peruskategoriat, eli esimerkiksi voiman, ajan ja avaruuden, syyn ja seurauksen, luokan ja hierarkian käsitteet.

Durkheimilainen sosiologia ei ole vain sitä että ymmärretään yhteisöllisen tekijän ensisijaisuus -- että on olemassa yhteisövoimia, yhteisöominaisuuksia ja yhteisöilmiöitä, jotka eivät ole palautettavissa yksilöiden ominaisuuksiin ja pyrkimyksiin, vaan, kuten Freudin kohdalla, meidän olisi kovan durkheimilaisen ytimen pohjalta konstruoitava läpihistoriallisia käsitteitä ja tietynlainen röntgenkatse, joka historiallisessa syvyyssuunnassa paljastaisi institutionaalisia sosiaalisia vakioita ja jatkumoa. Nythän oma vahva taipumuksemme "opilliseen" käsiterealismiin sokaisee silmämme täydellisesti, ja koemme todellakin kyhäilemämme erilaiset poliittiset tai muut puoliksi aatteelliset, puoliksi tiedolliset "ismit" yhtä "todellisina" kuin totemistista totuuttaan tunnustavat alkuasukkaat kokivat omat, nimeämällä suljetut "samuuden" piirinsä.

Parina viime vuosisatana on eurooppalaisessa kulttuuripiirissä ilmestynyt miljoonia kirjoja, joissa on jonkin tunnustuksellisuuden mukaisin poliittis-ideologisin käsittein pantu maailmaa paikoilleen. Vahvojen aatteellisten ajatusinstituutioiden ketju, joka 1800-luvulla tuotti "suuria kertomuksia", on sittemmin pirstoutunut -- kaikki tiedollinen ajattelu on pirstoutunut -- mutta yksilöitä riivaava tunnustuksellisen identifioitumisen tarve on vain vastaavasti vahvistunut. Nykyisin yksilöt kokevat voimaantumista ja saavat vahvistusta jo mainoslauseista tai merkivaatteistakin. --

On kuitenkin yhä mahdollista nostaa kipuileva yksilö psykoanalyttiseen tarkasteluun ja auttaa häntä ymmärtämään omaa henkilöhistoriaansa. Vastaavalla tavalla pitäisi yhteiskunta-analyttikoiden nyt syvää yhteisötekijöitä jäljittävää röntgenkatsetta käyttäen paljastaa aatteellis-ideologisten oppien historialliset jatkumot -- niin että vähänkin yleistä ymmärrystä omaavat kriittiset ihmiset saisivat otteen niistä tajunnallisista alkuista jotka heidän omaksumassaan "totuudessa" vaikuttavat.

Poliittiset ideologiat jos mikä ovat yleiskäsitteellisten merkityslaajentumien valtamagiaa. Yhä vieläkin poliitikot saavat valtansa puhumalla kannattajilleen suggeroivasti -- kukaan valtopoliitikko ei ole noussut korkeaan asemaan pelkästään kirjoittamalla kirjoja. Opillisten ideologioiden -- siis ymmärrystä noituviin yleiskäsitteellistykseen perustuvien verbalisaatioiden -- laattijat ovat kokonaan toinen joukko kuin retoriikan mestarit, poliittiset hypnotöörit. Kirjoittajat ovat intellektuelleja, ja he ottavat omat tekstinsä tosissaan -- päinvastoin kuin politiikan ammattilaiset, joita motivoi keinoja kaihtamaton mielipidemanipulointi ja vastustajan murskaaminen. On tavallaan traagista, että älyköiden käsitteelliset argumentaatiot päätyvät puoluepoliittisten pukareiden iskulauseiksi ja lopulta journalististen propagandatuuttien "asiantuntija-aineistoksi"-- mutta juuri siinä näyttäytyy millainen tehtävä "järjelle" on nykymaailmassakin varattu. Traagisempaa on, että kaikkina aikoina "järki" on tyytynyt toimimaan "vallan" voiteluaineena.

Aikamme akateeminen, näennäistä käsitteellistä järkeä tyrkyttävä, yleiskäsitteitä toisillaan määrittelevä ja ideologisia avaintermejä yli aikojen ja ajattelulaatujen suruttomasti yhdistelevä yhteiskunnallinen "keskustelu" ei tajua omaa taantunutta tilaansa. Sivistynyt väki osaa kantaa huolta vain rahvaan karkeakielisyydestä nettipalstoilla ja "populistien" menestyksestä vaaliväittelyissä.

Douglas Murray esittelee maailmalla bestselleriksi nousseessa teoksessaan "The Strange Death of Europe -- Immigration, Identity, Islam" ne historialliset yhteydet jotka muodostivat ketjun siirtomaavallasta siirtotyövoimaan ja maahanmuuttajalähiöihin, käsitteen "monikulttuurisuus" syntyyn ja sopeutumattomuusongelmiin, ja toisaalta nyt kriisiytyneistä kehitysmaista liikkeelle lähteneeseen ja tulevalla vuosisadalla mahdollisesti satojen miljoonien suuruusluokkaan kasvavaan kansainvaellukseen, jonka kulisseina ovat "pakolaisuus" ja "turvapaikanhaku", mutta joka tosiasiaa on taloudellisesti organisoitua toimintaa niin vaellusten alkupäässä kuin vaellusta "ihmisoikeuskysymyksenä" käsitteellistävässä Euroopan loppupäässä. Mitään harhaisempaa käsitepuiteistusta sille mitä tapahtuu todella ei voisi kuvitella. Eurooppa on todella ajanut itsensä omaan ajatukselliseen ansaansa yrittäessään omien erityisten kognitiivisten resurssiensa varassa käsitellä ja hallita asiaa, jossa ei ole mitään, ei kertakaikkiaan mitään eurooppalaista.

Douglas Murray aloittaa kirjansa viittaamalla Stefan Zweigin omaelämäkerralliseen teokseen "Eilispäivän maailma -- erään eurooppalaisen muistelmia". Käytyään läpi tulevalla vuosisadalla massamittaiseksi muuttuvat ja Euroopan tuhoa tarkoittavat kansainvaellukset Murray palaa jälleen kaunokirjallisuuteen. Aiheenkäsittelyn kaari on kaunis. Aloitetaan siis kulttuurin kulta-ajasta, viime vuosisadan alkuvuosikymmenistä, saksankielisestä sivistyksestä, kirjallisuudesta, Zweigista. Historiallisesti pohjustetun ja runsaasti kansainvaelluksen kokokuvaa dokumentoivan tekstin kautta palataan takaisin eurooppalaiseen kulttuuriin, intellektualismin ja kirjallisuuden piiriin.

Mikäpä sen eurooppalaisempaa. Loppuluvuissa Murray käsittelee vuoden 2015 -- eli ensimmäisen suuren vaellusaallon -- aikaan ilmestynyttä ja kirjallisen intellektualismin yhä läpitunke-massa Ranskassa puhutuimmaksi teokseksi noussutta Michel Houellebecqin romaania "Alistuminen". Suomeksikin tuo Houellebecqin kirja toki käännettiin mutta ohitettiin marginaalisilla maininnoilla. Eniten myymälöitä omistava Suomalainen Kirjakauppa ei ilmeisesti ole pitänyt kirjaa kauppajensa myyntititkillä. Nettimyynnistä oli saatavilla vain kirjan sähköistä versiota.

Sain kuitenkin ostettua teoksen painetun version nettidivarista. Lukukokemus oli melkoinen. Kohta alun jälkeen vastenmielinen dekadenssi painoi päälle. Kun kirjailijaa en entuudestaan tuntenut, iski epäily, että olen erehtynyt pahasti. Vastoin järkeä sekin hämää että hän kirjoittaa minä-muodossa ja on oikeastikin alkoholistin näköinen. Pahasti rappiolla, tässä ei ehkä edes tiedetä mitä ylevä on.

Mutta näin kai on tarkoituskin. Rappion kiintopiste siirtyykin kuin huomaamatta henkilöstä hänen taustaansa -- koko akateemiseen maailmaan. Niksnaks, kuviot sosiaalisen ja yksityisen välillä yhtenevät yksi yhteen. Ja kun yhteiskunta ympärillä järjesees islamilaisen puolueen äkkiä saamasta poliittisesta vaa'ankieliasemasta, mikään moraalinen tai älyllinen pidäke ei estä päähenkilöä pienen epäilyn jälkeen myymästä sieluaan. Akateeminen maailma tarjoaa loistavat valheet ja kiertoilmaisut joilla alistuminen muuttuu humanismiksi. Eurooppa on voimaton taistelemaan järjettömyyttä vastaan. Yksilön on paitsi helpointa myös viisainta vain antaa asioiden tapahtua.

Luulen, että Murray on raporttiinsa ottanut nimen Houellebecqilta. Eurooppa on todella tekemässä outoa itsemurhaa. Murray viittaa monissa kirjansa kohdissa siihen, että jos Eurooppa edelleen olisi voimissaan, mitään kansainvaelluksen kaltaista ilmiötä ei hyväksyittäisi. Ero eurooppalaisen ihmisarvo- ja -oikeusajattelun ja mitään yksilöllisyyttä ymmärtämättömien ja hyväksymättömien kulttuurien välillä hyökkäisi silmille liian räikeänä. -- Mutta Eurooppa on menettänyt valistuksen perinteet, se on rappeutunut ja kaipaa vain nautintoja, eikä mikään ole ideologioihinsa ihastuneen akateemisen kulttuuriväen naristiselle itserefleksiolle palkitsevampaa kuin seurustelu vieraskulttuuristen ihmisten kanssa. Murrayn ja Houellebecqin sanomaan on helppo samaistua: eurooppalainen dekadenssi ei tajua alistumistaan, ei itsetuhoaan.

Murrayn kirjan pohjalta syntyy kysymyksiä siitä missä kaikessa "maahanmuuttokritiikki", tai niin sanottu "kansallismielisyys", joka nostaa päätään läpi Euroopan, voisivat olla jossakin asiassa vaistomaisesti oikeassa? Yksi tällainen tosiasia olisi, ettei siitä, että kaikilla on "ihmisarvo", mitenkään seuraa se, että kaikki kulttuurit sopeutuisivat toisiinsa. "Ihmisarvo" ja "ihmisoikeudet" on käsitteellistetty nimenomaan yksilöoikeuksina, mutta yksilöt käyttäytyvät joukoissaan eri tavalla kuin yksikään yksilö yksin tekisi. Kulttuurit ovat kovia kognitiivisia tosiasioita, ja kulttuurit voivat myös tuhota toisensa. -- Jos kulttuurit ovat sosiodynaamisesti erisuuntaisia, kuten durkheimilaisittain ottaen esimerkiksi normimoraalin omaavat yhteisöt suhteessa oman tunnonetiikkaan suuntautuviin yhteisöihin ovat, törmäyskurssi on väistämätön.

Mitä mahdollisuuksia on yksilöllä, jonka koko "sosiaalisuus" on rakentunut yhteisöllisen normipaineen ja sisäistettyjen kunnan- ja häpeäntuntojen varaan, selviytyä yhteiskunnassa, joka edellyttää yksilöiltä autenttista omantunnonetiikkaa? -- Moraali on nimenomaan yksilöiden sosiaalinen sidosaine, ja seurauksina disintegraatiosta ovat maahanmuuttajien omalakisiet asuinalueet. Puhe "monikulttuurisesta" yhteiskunnasta perustuu kuvitelmaan siitä että "kulttuurit" olisivat vain joukko tapoja ja tottumuksia -- perinteitä, uskomuksia, esineistöä, pukeutumista, ruokia -- siis kaikenlaista riemunkirjavaa rihkamaa -- mutta mitään sellaista "kulttuurit" eivät ole. Kulttuurit ovat erittäin kovia kognitiivisia tosiasioita. Ne ovat ihmisissä syvemmällä kuin mikään muu. Ne eivät ole mitään minkä yksilö milloinkaan olisi voinut "valita" -- ne ovat symbioottisia yhteisövoimia, jotka vaikuttavat jokaisen sielun pohjalla jo paljon ennen kuin yksilöllinen "minä" syntyy.

Käsite "monikulttuurisuus" syntyi Murrayn mukaan taannoin kun siirtotyövoimaa yritettiin sopeuttaa isäntämaan oloihin. Oli käytetty etnisiä nimikkeitä mutta koska sitä ei pidetty korrektina, niiden sijaan alettiin puhua "kulttuureista". Tämän "positiivisen käsitteen" ajateltiin edistävän integraatiota. Kävi päinvastoin. Ikiomat kulttuuri-identiteetit oikeuttivat käpertymisen omaan yhteisöön. "Maahanmuuttokritiikot" voivat olla oikeassa

siinä, että kun valittavana on sopeutuminen tai eristäytyminen, vierasperäiset mieluiten eristäytyvät. Seurauksena on ollut, että kaikkialla missä maahantulijoiden määrät ovat kasvaneet suureksi syntyy segregatiota, ja niin sanottu "valkoinen pako" on ollut säännönmukainen väistämätön ilmiö. Muunlaista todistusta ei Murrayn mukaan maailmalla ole.

Niinpä maahanmuuttokritiikki saattaa olla oikeilla jäljillä siinä, ettei kulttuurisia rajoja oikeasti voida ylittää. Että kulttuurit ovat omalakisia, eikä välttämättä edes mitään aitoa molemminpuolista pyrkimystä yhteisymmärrykseen synny. Että "kulttuurien kohtaaminen" on vain naurettava farisealainen fraasi, joka todellisuudessa tarkoittaa sitä että jomman kumman kulttuurin olisi suostuttava elämään toisen kognitiivisilla ehdoilla. -- Mutta sellainen on tietysti täyttä mielettömyyttä, inhimillinen mahdottomuus. -- Onko lopulta mitään ihmisyyden syvätasolla vaikuttavaa seikkaa joka ei tekisi täysin ymmärrettäväksi sitä että kansainvaellusten vastareaktiona nousee uudelleen arvoon sellaisia vanhentuneiksi kuviteltuja käsitteitä kuin "kansallistunne" ja "kansallisvaltio". Ne ovat ihmisyyden luonnollisia perusyksiköjä, ja erityisesti eurooppalaisella uudella ajalla syntyneet kansallisvaltiot ja niissä yksilönvapauksien yhteisöprojektion kehittyneet "edustuksellisuuden" kognitioon perustuva demokratia ovat historiallisesti ainutlaatuisia ja aivan korvaamattomia yhteisöilmiöitä.

Kaikkea mikä liittyy kansainvaelluksiin ja maahanmuuttoon meidän pitäisi pystyä ajattelemaan sosiologian kategoriassa -- yhteisövoimien, yhteisominaisuuksien ja yhteisöilmiöiden raameissa. Vain siten voimme todella ymmärtää millaisista asioista oikeasti on kyse -- ja vasta sen jälkeen kun "näemme maailman oikein" (Wittgenstein) voimme päättää mitä pitäisi tehdä. Mutta sokeuden asteelle kasvanut eurooppalainen individualismimme on vienyt meiltä yhteisötekijöitä käsittävän ymmärryksemme.

On jäljellä vain ihanteellisia idealistisia "isimejä" ja identiteetti-politiikkaa. Akateemikot eivät ota vastaan todellisia haasteita vertaistasoltaan -- heille riittää irtisanoutuminen "populismista". -- Eivätkä he edes ymmärrä, että tämä irtisanoutumis- ja ilmi-antokulttuuri on nimenomaan totalitarismin tunnusmerkkejä. --

Kansalaiskeskustelua käydään mutasarjassa, jossa loanheitto ruokkii toivottomia kahtiajakoja. Journalisteille houkutus langeta halvan journalismin perussyntiin -- vetää kameran linssin eteen yksilö ja antaa muka "kasvot" sille mitä joukkojen tasolla tapahtuu -- on liian suuri. Institutionalisoitunut tiedonvälitys syyllistyy tähän lähtökohtaiseen totuudenvääristelyyn säännönmukaisesti. Tarjotaan lukijalle tai katsojalle ruudunkokoista kasvokuvaa aivan kuin se olisi laajennettavissa koko todellisuudeksi. Mikään ei ole enemmän väärin tai pahempaa harhaanjohtamista. Yhteisöt ja yksilöt ovat toistensa tekijöitä, mutta lähtökohtaisesti ne ovat eri laatua.

Vallan kaikkiallisuudesta ja Tajunnallisista alkioista
[Books on Demand](#) -julkaisu
ISBN 9789528002710